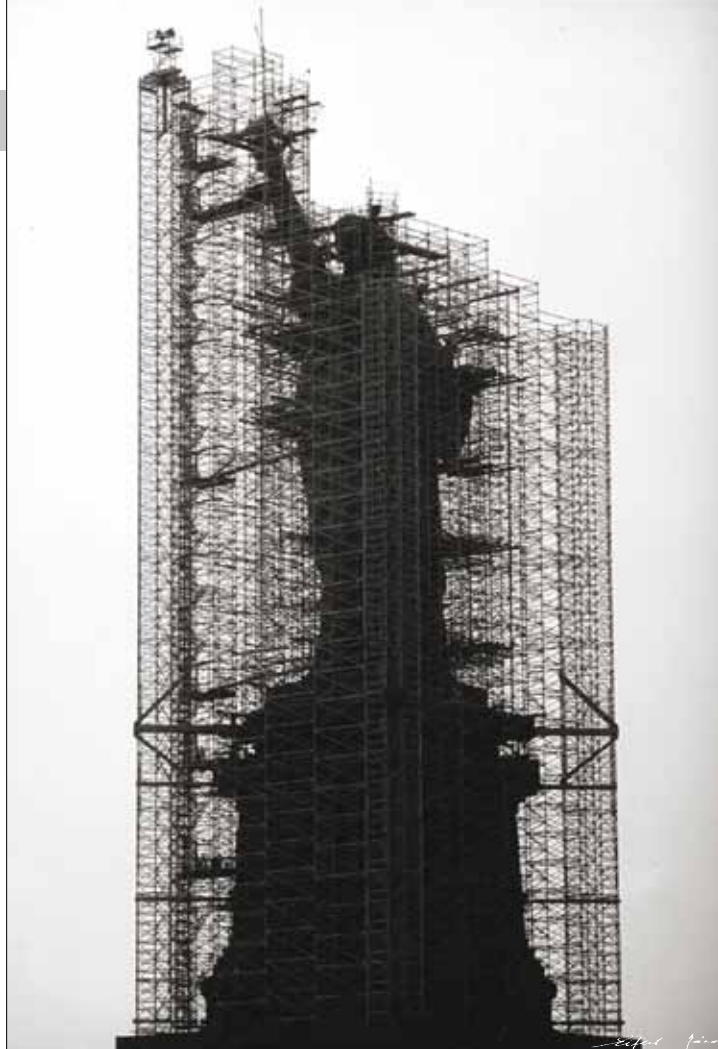

CÉDULÁK 46.

- **N**em mondhatnám bűnnek, sem gyarlóságnak, ám az Ember mindinkább elsodródik a Világban kijelölt eredeti helyéről, amikor még békében élt növényekkel, állatokkal, folyókkal és hegyekkel. Ijesztő, de mindinkább idegen, ismeretlen számára a Föld, ahol él, miközben folyvást távolodik teremtő Istenétől. Hitem szerint rendszer szintű irányváltásra már nincs földi erő, sodródunk valahová tovább, mintha gyorsuló ütemben... Profetikusszavakkal: ez lett a Sorsunk, melyre a magát fejlettnak tartó Nyugati civilizáció ítéltetett. Történik ez velünk büntetésül, elfordulásunkért Istentől, vagy csupán ennyi az ára Ádám/Éva parancsszegésének? Mindeközben rafináltan csábítanak bűbájosok, képmutatón intenek vén papok, rendre becsapnak álságos hatalmasok, segítség helyett, már az út elején tornyaikba zárkóztak a felkentek, egyként fegyverrel fenyegetnek védelmezők és rablók, rémmeséikkel ijesztgetnek a csepürágók, koronként elhagynak a választottak, és delíriumba menekülnek de mennyien... hová forduljon hát a jámbor, ki egyedül maradt a tömegben, merre induljon társtalan, céltalan magányában? Ki, merre reméli boldogulását, titkolja. Fialok tömegei éppen a Jelenben kényszerülnek felismerni a keserves valót: munka nélkül már nem úszhatják meg jövőtlen nyomorúságukat, miközben az emberi munka lehetősége maga is *szűkösséggé* vált. Dolgozni akarnak, de a gépek és a bevándorlók nem engedik őket dolgozni, nincs tömegméretű, értelmes munka számukra a fejlett országokban. Nem kevesen, védekezésül várat építenek képletesen, vagy igazából, de legalább kerítést emelnek, kirekeszteni körükből a világot. Elfordulnak a hánykódó hajó látványától, dühöngjön csak odakünn a vihar, mi itt bent túléljük, ha a többiek nem is, azután majd elboldogulunk valahogy. Csalfák remény, mégis sokak fogódzója az örvényben, afféle magán-menedék, kiscsoportos egérút. Felvilágosultak elméjén lesz úrrá a nyomasztó félelem: valami sötét, rejtett üregbe vezetett utunk, mit előre nem láthatott, így el sem kerülhetett az Ember. Századoktól fogva hirdették és hitték a Felvilágosítók: Tudása átsegíti a Szakadékok fölött, erejével úrrá lesz a kihívásokon, saját hasznára átrendezi az Istentől kapott Földet, sokasodó utódai akár a Halált is legyőzik. Mégis igaznak tűnik a Tragédia eszméje: az emberi Élet folytonos küzdelem, sőt célja sem más, mint a Küzdelem maga. E Küzdelem eleme az egyén, kibén, mint cseppben a tenger, a Legyőzhetetlen Egész mutatkozik, mely váratlan kibukkan, mint szorító hiánya valami erős köteléknek, biztos menedéknek, ám nem kőből rakottnak, csupán a Szellemvilágból, a Lélekből valónak. Hiányát még elnevezni sem lehet, érteni sem, elkerülni végképpen nem, szesszel sem, mert hiányzik ami nincs... Marad a Franz Kafka és József Attila megírta Üresség, mely kívül-belül övezi a modern embert is, s amiben élni kényszerülünk. Ma már nem titok, aki előre néz, sőt ha maga köré tekint is - mindezt látja, ...

Márai Sándor írja, Nietzsche hozta a nagy európai felismerést a 19. századról: Isten halott, gyilkosa az Empirikus Tudomány, ami kitisztáz minden csodát, leleplez minden sötét babonát. A 20. század nagy élménye, folytatja Márai és éppen 1956 nyarán írja ezt Naplójába New Yorkban, hogy az Embert megöli a Tömeg. Marad – a Tömegben belül, Isten nélkül – egy hámsajt-tömeg, Godot-ra várván...

- **P**ontosan úgy, mint a *Házmestersirató* című Csurka darabban. Látszólag minden rendben van, majd hogy elkezdnek inni, itt Szegeden, Kovács János feledhetetlen mozdulatát látom, amint a vesszőfonatú demizsont megemelte, jobb karjára fektette, megbillentette és töltött a pohárba... szóval, amikor az a hajszálvékony civilizációs parancs elázott a bortól, megnyíltak az emberek, mint a kráter és kiömlött a lelkük. Elmondták, ami bár évtizedekkel előbb történt, de most is itt van velük, olykor összejáratja a szívüket, fulladoznak tőle álmatlan éjszakán. Amikor a nyilasok, azután a kommunisták, a kitelepítések, '56-ban, amikor a Bözsi szerelme kiment Amerikába és attól fogva sincs róla hír, vagy a föld, amit elvettek, a bolt, amiből az utcára lökték a tulajdonost, akinek pedig már az apja is ott árult. Akinek az unokáját nem vették föl egyetlen

EIFERT JÁNOS: SZABADSÁG-SZOBOR
(NEW YORK, 1977)

szegedi gimnáziumba se, majd hogy az akkor szintén lefogott és a mai Tisza Szálló mély pincéjében őrzött nagymamája zokogva bement a „műv. osztályra” nagy kegyesen adtak neki egy papírt, fölvehetik a lányt, előbb Vásárhelyre, majd egy év múlva ide Szegedre. Nem látszik a napszemüvegtől az sem, hogy hat évesen a Hortobágyra kitelepített, ma már nagymama-korú asszony egyszer csak elsírja magát a riportban. Zokog, mert ő már nem él soká’ de még senki nem kért tőle bocsánatot, és már nem is fog, azért mert a szüleivel ment ő is a birkahodály-lágerbe, majd amikor hazajöttek, nem akarták fölvenni az általános iskola alsó tagozatába, középiskolába csak a család barátja vállalta beiratkozását, de tovább semmi, és nem egy tanára megszegényitette, mint osztályellenség gyereket. Mindez, és még mi minden ott van a púder alatti ráncokban, a kelet-európai arcokon, a nagyszülők, szülők történeteiben, ha még élnek, s nem kell már fölháborodni értük és ellenük sem, mert elmenőben van nemzedékük erősen. És minek is sorolni, mögöttünk van már ami történt, a szereplők zöme búcsúzóban, vagy jobbra tán’ odaát is, szétszóródva a földrészekeken, történetük elfeledve, némák, mint a sír. Elsüllyedt Történelmeink egyike. Pedig még szó sem esett Tito partizánjainak gyilkolászásáról, meg a 70 év utáni „megbékélésről” sem a Duna jegén 20 kilós csomaggal áthajtott Benes-elüldözte magyarokról, akik egyik napról a másikra lettek földönfutók, mint a román hatalomátvételnél Erdélyben, majd akik Szegeden laktak vasúti kocsikban évekig, menekültek. A téglagyári barakkokból a halálgyárakba kiszállított szegedi zsidókkal megrakott vonatokról sem ejtünk szót, és a moszkvai szállodákat, magnytogorszki acélműveket építő hadifoglyainkról is hallgatunk. Elődeink nemzedékei mentek el a világból anélkül, hogy életük végén, akár csak egy kicsit is élhettek volna emberül. Béke poraikra - ismeretlenül.

Tráser László